

Uzasadnienie

A. Potrzeba i cel wydania rozporządzenia

Niniejszy projekt rozporządzenia stanowi wykonanie delegacji z art. 12 ust. 5 projektu o wyrobach zawierających azbest (UC60).

Obecnie kwestie związane ze szkoleniem w zakresie bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest regulowane są rozporządzeniem Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. w sprawie zasad bezpieczeństwa i higieny pracy przy zabezpieczaniu i usuwaniu wyrobów zawierających azbest oraz programu szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania takich wyrobów (Dz. U. poz. 1824). Rozporządzenie to posługuje się pojęciem „pracownik”, podczas gdy projekt ustawy o wyrobach zawierających azbest (UC60) definiuje pojęcie osoby narażonej na działanie azbestu jako osoby fizycznej, która może być narażona na działanie azbestu w związku z wykonywaniem pracy zarobkowej lub pełnieniem służby lub czynnej służby wojskowej. Obejmuje ona więc swym zakresem nie tylko pracownika w rozumieniu przepisów ustawy z dnia 26 czerwca 1974 r. – Kodeks pracy, ale również inne grupy zatrudnionych, wykonujące pracę zarobkową na innej podstawie niż stosunek pracy, osoby prowadzące na własny rachunek działalność gospodarczą, funkcjonariuszy pełniących służbę lub żołnierzy. Celem tej definicji jest zapewnienie ochrony wszystkim osobom, które wykonują pracę zarobkową w narażeniu na działanie azbestu, bez względu na formę zatrudnienia czy fakt pełnienia służby np. w organach ochrony bezpieczeństwa i porządku publicznego, w służbach specjalnych, w Siłach Zbrojnych. Narażenie na działanie azbestu może być związane zarówno z wykonywaniem obowiązków służbowych w budynkach wykonanych z wyrobów zawierających azbest lub w których znajdują się wyroby zawierające azbest, jak i podczas czynności ratunkowych i innych, wykonywanych na terenie kraju lub poza jego granicami.

Ponadto, rozporządzenie Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. dotyczy również wielu innych kwestii jak: plan pracy, postępowania w przypadku przekroczenia wartości najwyższego dopuszczalnego stężenia pyłu azbestu, obowiązków pracodawcy, itd. W związku z procedowanym projektem ustawy o wyrobach zawierających azbest (UC60) materia ta będzie przedmiotem regulacji projektowanej ustawy, bądź innych aktów wykonawczych.

Również stanowiący załącznik do ww. rozporządzenia Ministra Gospodarki i Pracy z dnia 14 października 2005 r. „Program szkolenia w zakresie bezpiecznego użytkowania wyrobów zawierających azbest”, wymaga dostosowania do przepisów UE oraz nowych technik szkoleniowych, z wykorzystaniem możliwości prowadzenia zajęć w formie on-line czy też użycia wirtualnego placu budowy.

Projektowane rozporządzenie w zakresie swojej regulacji wdroży dyrektywę Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/148/WE z dnia 30 listopada 2009 r. w sprawie ochrony pracowników przed ryzykiem związanym z narażeniem na działanie azbestu w miejscu pracy (wersja ujednolicona) (Dz. Urz. UE L 330 z 16.12.2009, str. 28, Dz. Urz. L 198, 25.07.2019, str. 241 Dz. Urz. UE L 2023/2668 z 30.11.2023);

Przedstawiony projekt rozporządzenia reguluje zagadnienia związane ze szkoleniem w zakresie bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, zwanego dalej „szkoleniem”.

B. Szczegółowy opis projektowanych regulacji

W § 1 został określony zgodnie z treścią upoważnienia ustawowego zakres rozporządzenia. Rozporządzenie reguluje sposób przeprowadzania szkolenia oraz egzaminu, jak również program szkolenia oraz sposób jego dokumentowania.

W § 2 wskazano obowiązki jednostki szkoleniowej sprowadzające się do zapewnienia odpowiednio wykwalifikowanych wykładowców i instruktorów, odpowiednich warunków lokalowych, wyposażenia dydaktycznego, a także zapewnienia właściwego przebiegu szkolenia oraz egzaminów. Prawidłowo przeprowadzone szkolenie i egzaminy mają istotne znaczenie dla zapewnienia bezpieczeństwa osób narażonych na działanie azbestu, ograniczając ryzyko występowania azbestozależnych chorób zawodowych.

W zakresie obowiązków jednostek szkoleniowych wymieniono także szczególnie istotne zadanie związane z prowadzeniem dokumentacji w postaci dzienników zajęć i protokołów z przebiegu egzaminów. Wprowadzenie tego wymogu ma na celu zapewnienie kontroli nad dokumentacją, w tym poprzez umożliwienie weryfikacji autentyczności zaświadczeń o ukończeniu szkolenia, zapobiegając tym samym ewentualnym fałszerstwom tych dokumentów.

W § 3 wskazano na obowiązek przeprowadzenia szkolenia zgodnie z programem szkolenia, zawartym w załącznikach do niniejszego rozporządzenia. Szkolenie podstawowe przeprowadza się zgodnie z programem szkolenia zawartym w załączniku nr 1 do rozporządzenia. Załącznik nr 2 do rozporządzenia zawiera program szkolenia rozszerzonego, zaś załącznik nr 3 do rozporządzenia – program szkolenia rozszerzonego dla osób kierujących lub nadzorujących osoby narażone na działanie azbestu. Zawarty w załącznikach nr 1–3 program szkolenia pozwoli osobom narażonym na działanie azbestu oraz osobom kierującym lub nadzorującym te osoby zrozumieć metody bezpiecznego postępowania z azbestem, w celu zarówno zminimalizowania ryzyka narażenia ich zdrowia, jak i negatywnego wpływu na środowisko.

Szkolenie podstawowe (załącznik nr 1) składa się z następujących bloków tematycznych:

1. Zagrożenia dla zdrowia związane z pracami wykonywanymi w narażeniu na działanie azbestu i działania profilaktyczne
2. Przepisy prawne dotyczące bezpieczeństwa i higieny pracy przy wykonywaniu prac w narażeniu na działanie azbestu
3. Zastosowanie azbestu i jego właściwości
4. Zasady postępowania z odpadami zawierającymi azbest
5. Zasady postępowania w sytuacjach awaryjnych.

Szkolenie rozszerzone (załącznik nr 2), oprócz bloków tematycznych objętych szkoleniem podstawowym, składa się z następujących bloków tematycznych:

1. Dobre praktyki podczas usuwania lub zabezpieczania wyrobów zawierających azbest – część teoretyczna
2. Maszyny i urządzenia – zajęcia praktyczne
3. Środki mające na celu eliminowanie lub ograniczanie emisji azbestu – zajęcia praktyczne
4. Dobre praktyki związane z usuwaniem wyrobów zawierających azbest – zajęcia praktyczne.

Dla zajęć praktycznych obejmujących 3 bloki tematyczne wskazano wspólny czas realizacji, ze względu na sposób organizacji zajęć praktycznych, podczas których będą realizowane zadania wymagające znajomości zagadnień i zastosowania umiejętności z trzech bloków tematycznych.

Szkolenie rozszerzone (załącznik nr 3), oprócz bloków tematycznych objętych szkoleniem podstawowym, składa się z następujących bloków tematycznych:

1. Dobre praktyki podczas usuwania lub zabezpieczania wyrobów zawierających azbest – część teoretyczna
2. Szczegółowe wymagania prawne oraz dobre praktyki dla osób kierujących lub nadzorujących osoby narażone na działanie azbestu – część teoretyczna
3. Maszyny i urządzenia – zajęcia praktyczne
4. Środki mające na celu eliminowanie lub ograniczanie emisji azbestu – zajęcia praktyczne.

Dla zajęć praktycznych obejmujących 2 bloki tematyczne wskazano wspólny czas realizacji, ze względu na sposób organizacji zajęć praktycznych, podczas których będą realizowane zadania wymagające znajomości zagadnień i zastosowania umiejętności z trzech bloków tematycznych.

W § 4 określono kwestie związane z przeprowadzeniem egzaminu przez jednostkę szkoleniową, w tym obowiązek powołania komisji oraz formę przeprowadzenia egzaminu. Przewidziano podział na szkolenie podstawowe dla osób narażonych na działanie azbestu, których ocena ryzyka zawodowego uwzględnia rodzaj i poziom narażenia na działanie azbestu. Dopuszczono możliwość przeprowadzenia tych zajęć oraz egzaminu pisemnego w formie online. Ponadto, przewidziano odrębne rozszerzone szkolenie dla osób narażonych na działanie azbestu wykonujących prace polegające na usuwaniu lub zabezpieczaniu wyrobów zawierających azbest, a także odrębne szkolenie dla osób kierujących lub nadzorujących te osoby. W przypadku tych grup osób istotną rolę szkoleniową będą pełnić zajęcia praktyczne, m.in. z wykorzystaniem rzeczywistego sprzętu i wyposażenia (lub alternatywnie: z wykorzystaniem technik audiowizualnych pozwalających na przećwiczenie prawidłowych procedur postępowania), czy też polegające na demontażu i zabezpieczaniu rzeczywistych bezazbestowych atrap (imitacji) wyrobów azbestowych. Przewidziano możliwość odbycia wykładów w formie online, przy czym egzamin pisemny oraz z części praktycznej będzie musiał odbyć się stacjonarnie, pod nadzorem przedstawiciela ośrodka szkoleniowego.

W § 5 określono obowiązek potwierdzenia uzyskanego wyniku pozytywnego z egzaminu przez wydanie zaświadczenia o ukończeniu szkolenia. Zaświadczenie będzie wydawane w terminie nie dłuższym niż 7 dni od dnia przeprowadzenia egzaminu końcowego.

Zaświadczenie będzie wydawane w 3 egzemplarzach. Jednym z wymogów przy składaniu wniosku o wydanie zezwolenia na usuwanie lub zabezpieczanie wyrobów zawierających azbest jest załączenie do niego odpisów aktualnych zaświadczeń o ukończeniu szkolenia osób narażonych na działanie azbestu oraz osób kierujących lub nadzorujących te osoby, które są ważne co najmniej 3 miesiące od dnia złożenia wniosku. Stąd projektodawca przewidział, że oprócz egzemplarza dla uczestnika szkolenia, zostaną również wydane dwa egzemplarze dla wykonawcy prac (jeden zostanie u wykonawcy prac, drugi będzie dołączany do wniosku).

W przypadku, gdy uczestnik szkolenia został skierowany na szkolenie przez podmiot inny, niż wykonawca prac, albo uczestniczył w szkoleniu z własnej inicjatywy, jednostka szkoleniowa nie będzie wydawać dodatkowych egzemplarzy zaświadczenia.

Rozporządzenie określa 3-letni okres (licząc od początku roku następującego po roku, w którym zostało wydane zaświadczenie o ukończeniu szkolenia) przechowywania przez jednostkę szkoleniową dokumentacji w postaci dzienników zajęć i protokołów z przebiegu egzaminów. Przechowywanie tej dokumentacji ma istotne znaczenie nie tylko w przypadku kontroli przeprowadzanych przez organy państwowe, takich jak Państwowa Inspekcja Pracy, ale również w razie konieczności wykazania przez podmiot odpowiedzialny dopełnienia obowiązków związanych z zapewnieniem odpowiedniego przeszkolenia osoby narażonej na

działanie azbestu, na przykład w przypadku wystąpienia przez nią z roszczeniem dotyczącym azbestozależnej choroby zawodowej. W związku z tym, że szkolenia muszą być regularnie odnawiane, przechowywanie dokumentacji pozwoli także na monitorowanie aktualności zaświadczeń i kolejnych terminów szkoleń.

W § 6 określono, że projektowane rozporządzenie wejdzie w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia. Jednocześnie ze względu na trwający proces legislacyjny projektu ustawy o wyrobach zawierających azbest termin wejścia w życie rozporządzenia zostanie dostosowany do wejścia w życie projektu ustawy.

C. Pozostałe informacje

Projekt rozporządzenia nie zawiera przepisów technicznych w rozumieniu rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 23 grudnia 2002 r. w sprawie sposobu funkcjonowania krajowego systemu notyfikacji norm i aktów prawnych (Dz. U. poz. 2039 oraz z 2004 r. poz. 597) i w związku z tym nie podlega procedurze notyfikacji przewidzianej tymi przepisami.

Projekt rozporządzenia nie wymaga przedstawienia właściwym organom i instytucjom Unii Europejskiej, w tym Europejskiemu Bankowi Centralnemu, w celu uzyskania opinii, dokonania powiadomienia, konsultacji albo uzgodnienia, o którym mowa w § 27 ust. 4 uchwały nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów (M.P. z 2024 r. poz. 806, z późn. zm.).

Przedmiot projektowanego rozporządzenia jest zgodny z prawem Unii Europejskiej.

Zgodnie z art. 5 ustawy z dnia 7 lipca 2005 r. o działalności lobbingsowej w procesie stanowienia prawa (Dz. U. z 2025 r. poz. 677) oraz § 52 uchwały Nr 190 Rady Ministrów z dnia 29 października 2013 r. – Regulamin pracy Rady Ministrów, projekt rozporządzenia zostanie udostępniony na stronie podmiotowej Rządowego Centrum Legislacji, w serwisie Rządowy Proces Legislacyjny.

Wejście w życie projektowanego rozporządzenia będzie miało wpływ na działalność mikroprzedsiębiorców, małych i średnich przedsiębiorców zajmujących się szkoleniami w zakresie bezpiecznego postępowania z wyrobami zawierającymi azbest, co zostało określone w ocenie skutków regulacji. W tej materii projekt ustawy o wyrobach zawierających azbest wprowadza nowy obowiązek uzyskania przez jednostkę szkoleniową wpisu do rejestru jednostek szkoleniowych prowadzonego przez ministra właściwego do spraw gospodarki. Obowiązek przeszkolenia osób wykonujących prace polegające na usuwaniu lub zabezpieczaniu wyrobów zawierających azbest i osób ich nadzorujących nie jest nowym obowiązkiem w porównaniu do przepisów obowiązujących przed wejściem w życie projektu ustawy o wyrobach zawierających azbest. Do grona osób, które powinny zostać przeszkolone dołączyły wszystkie osoby, które mogą być narażone na działanie azbestu podczas wykonywania pracy zarobkowej, pełnienia służby lub czynnej służby wojskowej. Program szkolenia w porównaniu do obowiązującego przed wejściem w życie projektu ustawy o wyrobach zawierających azbest został uszczegółowiony i rozszerzony, zgodnie z postępem wiedzy oraz wymaganiami prawa UE.